

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060103

DOM
2013-01-24
Stockholm

Mål nr
M 5065-12

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2012-05-15 i mål nr M 4789-11, se bilaga A

KLAGANDE

Miljönämnden i Ekerö kommun

MOTPART

L P

SAKEN

Tillstånd till enskild avloppsanläggning på fastigheten X i Ekerö kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen fastställer mark- och miljödomstolens dom.

Dok.Id 1038706

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljönämnden i Ekerö kommun (miljönämnden) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa nämndens beslut 2009-12-02, § 64.

L P har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har i Mark- och miljööverdomstolen åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i underinstanserna.

Miljönämnden har tillagt i huvudsak följande. I området finns enligt miljö- och hälsoskyddskontoret ett trettiotal fastigheter som har en enklare avloppsanläggning godkänd för fritidshus eller som saknar avloppsanläggning och som skulle ha intresse av att inrätta ny avloppsanläggning för att möjliggöra omvandling till permanentbostad. I kommunens övriga omvandlingsområden finns flera hundra fastigheter i liknande situation. Risken för att olägenheter kan uppkomma om denna typ av anläggning blir vanligt förekommande i det aktuella området och i kommunens övriga omvandlingsområden har inte i tillräcklig utsträckning beaktats i mark- och miljödomstolens dom. Ju fler anläggningar som inrättas i ett område desto större blir den sammantagna belastningen på recipienten. Dessutom ökar risken för att driftstörningar och variation i reningsgrad, som är svåra att upptäcka och kontrollera hos enskilda avloppsanläggningar, bidrar till ökade utsläpp. Inom tätbebyggda omvandlingsområden blir risken för olägenheter extra tydlig då många anläggningar behöver använda samma begränsade recipient och samma utsläppspunkt. Åkerdräneringen mynnar i detta fall i ett öppet dike som i sin tur mynnar i Mälaren.

Ekerö kommun håller på att arbeta fram en kommunövergripande va-plan i enlighet med åtgärdsprogrammet för Norra Östersjöns vattendistrikt. Planen beräknas kunna antas av fullmäktige under 2012. I planen kommer behovet av gemensamma va-lösningar bedömas för samtliga kommunens omvandlingsområden. Jäsängen kommer

troligen bedömas ha behov av gemensam lösning inom planperioden, som sträcker sig till och med 2030. Det bör noteras att kommunen varken är huvudman för den allmänna va-anläggningen eller utövar tillsyn över den.

L P har som grund för sitt bestridande anfört i huvudsak följande. Det av mark- och miljödomstolen beviljade avloppet skulle gynna en långsiktigt god miljö. Anledningen till nämndens överklagande är sannolikt att man inte vill ha permanentstandard på avloppet därför att man inte vill att människor ska bosätta sig permanent i området. Det bor dock redan människor permanent där. Sekundärt gäller överklagandet miljöpåverkan. Han vill inte hamna i kläm i ett politiskt ställningstagande, utan målet bör avgöras som ett enskilt mål. Om kommunen inte vill bevilja kommunalt avlopp måste invånarna lösa frågan själva.

Havs- och vattenmyndigheten har yttrat sig och anfört i huvudsak följande. Den föreslagna anläggningen bedöms klara kraven för hög skyddsnivå om det samlade utsläppet av WC- och BDT-vatten bedöms i ett sammanhang. Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd om små avloppsanläggningar (NFS 1996:7) återfinns 90 procent av fosfor i WC-vattnet, under förutsättning att fosfatfria tvätt- och diskmedel används. Sluten tank och behandling av BDT-vatten i en markbädd bör således klara nivån för hög skyddsnivå vad gäller miljöskydd även utan ytterligare polering av fosfor. Anläggningen bör även klara hög nivå avseende hälsoskydd eftersom BDT-vattnet i jämförelse med WC-vattnet är relativt harmlöst. Enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster har kommunen ansvar för att se till att det finns allmänna va-anläggningar om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Det är viktigt att kommunen tar fram en va-plan som visar var, när och i vilken ordning kommunen avser att bygga ut det kommunala va-nätet. Fastighetsägare behöver få tydlig information genom va-planen om vilka områden som kommer anslutas till den kommunala anläggningen.

Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av underinstansernas avgöranden. I enlighet med den praxis som mark- och miljödomstolen redogjort för i sina domskäl ska man vid prövningen av en enskild avloppsanläggning ta hänsyn till förhållandena i det större område inom vilket den aktuella fastigheten ingår och beakta vad följden skulle bli av en generell utbredning av avloppsanläggningar liknande den tillståndssökta.

Det saknas enligt Mark- och miljööverdomstolen anledning att ifrågasätta miljö-nämndens uppgift om att många fastigheter inom området har enklare avlopps-anläggningar. Domstolen konstaterar också att det för närvarande inte finns någon kommunal va-plan antagen som beskriver hur en gemensam lösning för området kan se ut.

När det gäller reningsgraden hos den aktuella anläggningen delar Mark- och miljööverdomstolen Havs- och vattenmyndighetens bedömning att utsläppet av WC- och BDT-vatten, bedömt i ett sammanhang, kan antas klara en hög skyddsnivå både vad gäller miljö- och hälsoskydd. Med hänsyn till att WC-vattnet kommer att omhändertas i en sluten tank för att senare renas i en allmän reningsanläggning, medan BDT-vattnet kommer att renas i en markbädd för att så småningom släppas ut i Östra Mälaren, finns det enligt domstolen anledning att pröva anläggningens tillåtlighet även utifrån det utsläpp av fosfor som BDT-vattnet ensamt ger upphov till. Det saknas i målet uppgifter om hur stort utsläppet av BDT-vattnet är. Med utgångspunkt i att utsläpp av fosfor i BDT-vatten enligt gällande regelverk får uppgå till högst 0,2 viktprocent för tvätt-medel och 0,5 viktprocent för maskindiskmedel kan det dock antas att mängden fosfor i utsläppet av BDT-vattnet är liten. Med hänsyn till den lilla mängd fosfor som finns i BDT-vattnet och då mark- och miljödomstolen dessutom har föreskrivit att anläggningen för rening av BDT-vatten ska förses med anordning för reduktion av halten av fosfor, kan anläggningen antas uppfylla en hög skyddsnivå avseende miljöskydd även sett till BDT-vattnet för sig.

Mark- och miljööverdomstolen delar därmed mark- och miljödomstolens bedömning att anläggningen innebär att det samlade avloppsvattnet under ett inte obetydligt antal

är kommer att renas på ett sådant sätt att olägenhet för människors hälsa och miljön inte uppkommer. Vidare anser domstolen i likhet med underinstansen att anläggningen kan tillåtas även sett utifrån förhållandena i det större område i vilken fastigheten ingår och med hänsyn till konsekvenserna av om fler fastighetsägare installerar liknande anläggningar. Det måste dessutom beaktas att det sannolikt inte kommer att finnas ett gemensamt alternativ till enskilt avlopp inom en överskådlig framtid.

Mark- och miljööverdomstolen gör sammantaget bedömningen att vad miljönämnden anfört inte utgör skäl att ändra mark- och miljödomstolens dom. Överklagandet ska därmed avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Ulla Bergendal och Eywor Helmenius, tekniska rådet Mikael Schultz samt hovrättsrådet Malin Wik, referent. Domen är enhällig.

Föredragande har varit Astrid Öfverholm.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2012-05-15
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 4789-11

KLAGANDE

L P

MOTPART

Miljönämnden i Ekerö kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2011-08-18 i ärende nr 505-09-88000, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd till enskild avloppsanläggning på fastigheten X

DOMSLUT

1. Med upphävande av länsstyrelsens och miljönämndens beslut bifaller mark- och miljödomstolen L Ps ansökan om tillstånd till avloppsanläggning på fastigheten X i enlighet med vad L P angett i ansökan och målet i övrigt. Anläggningen för rening av bad-, disk- och tvättvatten ska förses med anordning för reduktion av halten fosfor i utgående avloppsvatten.
 2. Mark- och miljödomstolen visar målet åter till miljönämnden för att meddela de eventuella villkor och andra bestämmelser som kan behövas för anläggningens uppförande och användning.
-

Dok.Id 273981

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00

BAKGRUND

Miljönämnden i Ekerö kommun (miljönämnden) avslog den 2 december 2009 en ansökan från L P om tillstånd för inrättande av en avloppsanläggning för WC-vatten och bad-, disk- och tvättvatten (BDT) på fastigheten X i Ekerö kommun, ärendenummer 2009-552-64. Ansökan avsåg inrättande av en sluten tank för WC-vattnet och en markbädd med efterföljande åkerdränering och eventuell tillkommande fosforfälla för BDT. L P överklagade miljö-nämndens beslut till länsstyrelsen, som avslog överklagandet.

YRKANDEN M.M.

L P har yrkat, som det får förstås, att mark- och miljödomstolen med upphävande av underinstansernas beslut bifaller hans ansökan. Han har till stöd för sin talan, utöver vad som redovisats i länsstyrelsens beslut, anfört följande. Eftersom det numera råder förbud mot fosfater i disk- och tvättmedel borde Naturvårdsverkets allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållspillvatten (NFS 2006:7), som föreskriver en fosforreduktion om 90 procent vid hög skyddsnivå, ändras. För BDT-vattnet handlar det om så pass låga utsläpp att det inte borde ställas några krav alls på fosforreduktion. Dylika ändringar av de allmänna råden har föreslagits i en rapport från Svenska Miljöemissionsdata (SMED), efter en undersökning som utförts på uppdrag av Naturvårdsverket. Den av honom föreslagna avloppslösningen kommer att nå upp till det reduktionskrav som i dagsläget ställs vid hög skyddsnivå.

Miljönämnden har vidhållit sitt beslut. Nämnden har till stöd för sin talan, utöver vad som redovisats i länsstyrelsens beslut, anfört i huvudsak följande. Fastigheten är belägen i ett förutvarande fritidshusområde med förtätad bebyggelse. En del av fastighetsägarna har övergått till permanentboende. Om enskilda avloppslösningar blir vanligt förekommande kan det leda till problem med vattenförsörjningen, försvåra kommande gemensamma avloppslösningar samt öka risken för påverkan av recipienten Mälaren. I den rapport som L P hänvisar till lämnas endast ett förslag om att uppdaterade schablonvärden bör kunna tas fram. I rapportens

slutsats framgår att schablonerna bara bör användas för grova statistiska uppskattningar.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser och praxis

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut. Mark- och miljödomstolen gör följande tillägg till länsstyrelsens redovisning. Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken syftar bestämmelserna i balken till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Miljöbalken ska tillämpas bland annat så att mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhälls-ekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas. Av 2 kap. 7 § första stycket miljöbalken framgår att kraven i de allmänna hänsynsreglerna gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Vidare gäller principen om att lika fall ska behandlas lika. Det innebär bland annat att domstolen har att beakta vad följderna skulle bli av en generell utbredning av avloppsanläggningar liknande den tillståndssökta på fastigheter motsvarande L Ps, se rättsfallet RÅ 1994 ref. 59. I rättsfallet MÖD 2006:27 uttalade Miljööverdomstolen på liknande sätt att vid prövning av installation av vattentoalett bör förhållandena inom det större område i vilket fastigheten ingår läggas till grund för prövningen och inte de specifika förhållandena på fastigheten och anläggningens tekniska utformning.

Avloppsanläggningen

Den tillståndssökta anläggningen innebär att WC-vattnet leds till en sluten tank för vidare transport till det kommunala reningsverket och att en anläggning inrättas på fastigheten för rening av BDT-vattnet. BDT-vattnet är tänkt att ledas från huset i

sluten ledning till en slamavskiljare. Därifrån leds vattnet till en inspektionsbrunn och vidare till en markbädd med storleken 8 x 2 meter. Vattnet leds sedan till åkerdränering. Avståndet från utsläppspunkten till Mälaren är cirka 800 meter. Anläggningen kan kompletteras med en fosforfälla för att förbättra fosforavskiljningen. Inga brunnar finns inom skyddsavstånd från utsläppspunkten.

Mark- och miljödomstolens bedömning

I rättsfallet MÖD 2006:27 uttalade Miljööverdomstolen att det inte är en miljömässigt långsiktigt hållbar avloppslösning att transportera avloppsvatten i slutna tankar sju mil till en behandlingsanläggning. I det fallet motsatte sig Härjedalens kommun en lösning med sluten tank och ansåg att det inte var rimligt att kommunen skulle frakta stora mängder avloppsvatten en sådan lång sträcka.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att miljönämnden inte invänt mot en sluten tank för WC-vattnet, utan avslagit ansökan på grund av den lösning som valts för BDT-vattnet. Det har inte framkommit att kommunen principiellt är emot att fastigheter i denna del av kommunen har en sluten tank för WC-vattnet. Det har inte heller framkommit att det är aktuellt att ansluta L Ps fastighet till den kommunala va-anläggningen eller att det arbetas för en gemensam lösning av avloppsfrågan för de fastigheter som finns i närområdet.

På Ekerö kommuns webbsida redovisas att det slam som hämtas från bland annat slamavskiljare och slutna tankar transporteras till kommunens avloppsreningsverk Ekebyhov, där det sambehandlas med avloppsvatten. Det renade avloppsvattnet släpps ut i Mälaren och slammet återförs till jorden. Avståndet från L Ps fastighet till det kommunala reningsverket är drygt två mil.

Med hänsyn till miljönämndens inställning till ansökan och till kommunens hantering av slam från slutna tankar får det vid en prövning enligt de tillämpliga bestämmelserna i detta fall godtas att WC-vattnet leds till en sluten tank.

Mark- och miljödomstolen övergår till hanteringen av BDT-vattnet.

Utsläppspunkten för den tillståndssökta anläggningen i denna del ligger inom den sekundära skyddszone för Östra Mälarens vattenskyddsområde. Gällande skydds-föreskrifter ska därför tillämpas. Enligt föreskrifterna ska nya avloppsanläggningar utformas och drivas på sådant sätt att risken för utsläpp av föroreningar minimeras.

Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning att en hög skyddsnivå enligt Naturvårdsverkets föreskrifter, NFS 2006:7, ska tillämpas i detta fall. Det innebär ett krav på att avloppsanordningens reduktion av fosfor uppgår till minst 90 procent. Domstolen anser att bedömningen av den fosforreducerande förmågan ska baseras på anläggningen som helhet, dvs. med utgångspunkt från att WC-vattnet leds till en sluten tank med efterföljande rening i det kommunala reningsverket och att BDT-vattnet leds till en reningsanläggning med markbädd m.m.

Vid bedömningen bör beaktas förbudet mot överlåtelse och saluhållning av tvätt- och maskindiskmedel med alltför hög procentandel fosfor enligt förordningen (1998:944) om förbud m.m. i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter. Reglerna innebär en begränsning av total fosforhalt till högst 0,2 viktprocent för tvättmedel och 0,5 viktprocent för maskindiskmedel.

Även med hänsyn till denna reglering kommer BDT-vattnet att innehålla en viss mängd fosfor. Med beaktande av att en hög skyddsnivå gäller på den aktuella fastigheten finns det därför skäl att ställa särskilda krav på fosforreduktionen i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter, NFS 2006:7. Anläggningen för BDT-vatten bör således kompletteras med en anordning för reduktion av halten fosfor.

Med dessa utgångspunkter, och med beaktande av den reningsgrad som uppnås för WC-vattnet när det behandlas i det kommunala reningsverket, finns det ingen anledning att betvivla att anläggningen som helhet kommer att klara reduktionskravet om 90 procent för fosfor.

Med hänsyn till den rening, inklusive fosforreningssteg, som BDT-vattnet kommer att genomgå, att det inte finns några dricksvattenbrunnar i närheten av utsläppspunkten och förhållandena i övrigt får risken för olägenheter för människors hälsa

eller miljön på grund av avloppsvattnets innehåll av bakterier i detta fall anses vara försumbar.

Den tillståndssökta anläggningens placering och utformning i övrigt framstår som lämplig.

Mark- och miljödomstolen bedömer sammantaget att avloppsanläggningen som helhet under ett inte obetydligt antal år innebär att avloppsvattnet från fastigheten renas på ett sådant sätt att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. Vid en avvägning enligt 2 kap. 7 § första stycket miljöbalken är det inte rimligt att kräva en mer långtgående rening av BDT-vattnet. Denna bedömning görs även med hänsyn till förhållandena inom det större område i vilket fastigheten ingår och vad som skulle bli konsekvensen av en generell utbredning av en liknande lösning inom detta område. Anläggningen bedöms också vara förenlig med föreskrifterna för Östra Mälarens vattenskyddsområde.

Mark- och miljödomstolen finner med hänsyn till det anförda att den tillståndssökta avloppsanläggningen är tillåtlig vid en prövning enligt miljöbalken.

Länsstyrelsens och miljönämndens beslut ska därför upphävas och tillståndsansökan bifallas på det sätt som framgår av domslutet. Miljönämnden ska ges möjlighet att meddela de eventuella ytterligare villkor och andra bestämmelser som kan behövas för anordningens uppförande och användning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (DV 427)

Överklagande senast den 5 juni 2012.

Anders Lillienau

Jan-Olof Arvidsson

I avgörandet har deltagit rådmannen Anders Lillienau och tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Ote Dunér.